

KARNABAHARLARDA VEGETATİF TOHUM ÜRETİMİ

Dr. K. S. DODDS (1)

Dr. Mehmet ŞENCAN (2)

G İ R İ Ş

Karnabaharlarda tohum üretimi generatif - tohumdan veya vegetatif - aksamdan olur. Üretim şekilleri gayeye göre değişir. Elit tohumdan sonra gelen ikinci ve üçüncü el tohum üretimi çok miktarda yapıldığından birinci metod tatbik edilir. İslah çalışmalarında ise ikincisi.

Karnabaharlarda biyolojik sâfiyeti muhafaza etmek gayesi ile devamlı bir seçim tatbik edilir. Seçilen en iyi karnabahar bitkilerinden de ıslahçı mümkün olduğu kadar fazla tohum almağa çalışır. Seçmiş olduğu en iyi bir karnabahar bitkisinde ne kadar yaprak varsa, vegetatif üretme sayesinde, her yaprakta bir çiçek açan bitki elde edilebilir. Böylelikle bir bitkiden azamî şekilde istifade edilmiş olur. Metodun diğer önemli bir yönü de, çeşit sâfiyetinin muhafazasıdır. Vegetatif bir şekilde üretilen karnabaharlar genellikle muhafazalı sahalarda çiçek açarlar. Yabancı dölleme ihtimali yoktur.

Karnabahar tohum üretimi mevzubahis olduğundan, açıkta tarlavari üretimle birlikte, vegetatif üretimin de burada görüşülmesi tamamlayıcı ve faydalı olacağını kabul eden müessesemiz, teferruata kaçmadan aşağıdaki metod ve sonuçları vermektedir.

MATERYAL VE METOD

Denemeye alınan karnabahar çeşitleri:

1. Giant de napels.
2. Early snowball.
3. Merville de toute saisons ve
4. Selfprotecting.

Çeşitleri, 1 Haziran 1968 yılında ekildi. Fideler 10 Temmuzda tarlaya ekildi. Dikim, her çeşitten 100'er adet olmak üzere yapıldı. Normal bakım işleri tatbik edildikten sonra, bitkiler teker teker tetkik edilerek, her çeşitten 10'ar elit bitki seçildi.

(1) Yalova - Sebzeçilik Seksiyonu.

(2) Yalova - Sebzeçilik Seksiyonu.

Bu arada saksılara konacak olan harç hazırlandı. 1 kısım yanmış koyun gübresi, 1 kısım toprak ve 1 kısım çok ince kum karıştırıldı. Harç yakılarak sterilize edildi. Saksılara kondu. Saksılar seralara yerleştirildi.

Karnabahar vegetatif kısımlarının daha kolay köklenebilmeleri için şu eriyik hazırlandı:

400 mg indol bütirik asit tartıldı. 100 ccm % 95'lik alkole ilâve edildi. Eriğiye 100 ccm damıtılmış su katıldı.

Elit karnabahar bitkileri bahçeden alınarak seraya nakledildi. Keskin bir bıçakla, karnabahar yaprağı sapı ve bir kısım gövdeyle birlikte kesildi ve gövdeden ayrıldı. Ayanın büyük bir kısmı, hilâl şeklinde ve esas damarın etrafında kesilip atıldı.

Şekil : 1

Bir kısım gövde ile birlikte yaprağın kesiliş şekli.

Kesilmiş yaprağın dip ve gövdeden bir parçalı kısmı, önceden hazırlanmış olan eriyiye batırıldı. Her saksıya karşılıklı olarak, dört adet yaprak dikildi. Sulandı. Seranın harareti 15 - 20°C'ye ayarlandı. Bir, iki hafta sonra gövde kısmından çiçek filizleri ve bunların üzerinde çiçekler meydana geldi. Tohum bağlayan ve zayi olan tohumlukların adedi tespit edildi.

SONUÇ

1. Giant de napels çeşidinin 100 bitkisinden 64 adedi tohum bağladı.
2. Early snowbal çeşidinin 100 bitkisinden 58'i tohum bağladı.

3. Merville de toute saison çeşidinin 100 bitkisinden 73'ü tohum bağıladı ve

4. Selfprotecting çeşidinin 100 bitkisinden 61'i tohum bağıladı.

T A R T I Ş M A

Sonuçtan da görüldüğü gibi, karnabaharların vegetatif üretiminde her yapraktan bir tohumluk bitki elde edilmediği halde % 58 ilâ % 73 arasında bir başarı sağlanabilir. Muhafazalı sahada bakım ne derece itinalı olursa, yüzdeler de o nispette yükselir. Şüphesiz bu çeşide göre de değişir.

Literatürde, vegetatif usulü ile karnabaharlardan zor tohum elde edilmesine sık sık rastlanır. Ciddî araştırmacılar dahi bunu teyit ederler. Halbuki sonuçtan da görüldüğü gibi bu olabiliyor. Yeter ki bakım işleri normal bir şekilde yürütülebilsin. En önemlisi iyi bir harç ile ısı ayarı. Kumsuz ve yanmış gübresiz harç sıkışır. Havalanması ve sulanması güç olur. Isı 25°C'yi aşmamalı, 15°C'den aşağı düşmemelidir.

Sera bulunmayan yerlerde bu iş fidelik yastıklarında da olabilir. Nitekim bunun kombinasyonu da mümkündür. Fidelikte yaprak çelikleri köklendirilir. Sonra saksıya alınıp seralara nakledilir.

İleride müessesemiz bu yönde daha detaylı denemeler yapacaktır. Bu gibi denemelerin sonuçları yayınlanıncaya kadar, yukarıdaki metoddan faydalanmak mümkündür. Bu şekilde yalnız karnabahar tohumu üretimi değil, çeşit özelliklerinin muhafazası da sağlanmış olur.

Şekil :2

Yaprak saplarının saksılara dikim şekli.

Ö Z E T

Karnabaharda bir bitkiden azami derecede tohum alabilmek gayesi ile bitkilerin bir kısım gövde ile yaprak sapı alınmış 100 ccm damıtılmış su + 100 ccm % 95'lik alkol + 400 mg indol bütirik asit eriyikine batırılıp saksılara dikildikten sonra, suhuneti 15 - 20°C olan seraya konmuştu. Dört karnabahar çeşidinden alınan 100'er adet gövde kısımlı yaprak sapında % 58 ilâ % 73 arasında tohum veren karnabahar bitkisi elde edilmiştir.

S U M M A R Y

To increase seed production the four cauliflower varieties Giant de napels, Early snowball, Merville de toute saisons anda Selfprotecting were treated as follows;

Part of the stem together with leaf stem were dipped into a solution of 100 cc distilled water, 100 cc alcohol (95 %) and 400 mg. indol butric acid before planting into pots which were placed in a glasshouse at a temperature of 15 - 20°C.

Results were favourable and listed below;

Varieties	% of seed producing plants
Giant de napels	64
Early snowball	58
Merville de toute saisons	73
Self protecting	61